

OPIS ŠTUDIJNÉHO ODBORU
SOCIOLOGIA

Platný od:

(a) Názov študijného odboru: sociológia (anglický názov Sociology)

Sociológia je študijný odbor, ktorý patrí do sústavy študijných odborov spravovaných Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR. Absolvent študijného programu v študijnom odbore sociológia nadobudne poznatky a spôsobilosti pre výkon povolania alebo na pokračovanie v nadväzujúcom stupni vysokoškolského štúdia.

(b) Stupne vysokoškolského štúdia, v ktorých sa odbor študuje a štandardná dĺžka študijných programov pre tieto stupne štúdia:

- v prvom stupni vysokoškolského štúdia (Bc.) so štandardnou dĺžkou 3 roky v dennej forme štúdia a 4 roky v externej forme vysokoškolského štúdia,
- v druhom stupni vysokoškolského štúdia (Mgr.) so štandardnou dĺžkou 2 roky v dennej forme štúdia a 3 roky v externej forme vysokoškolského štúdia,
- v treťom stupni vysokoškolského štúdia (PhD.) so štandardnou dĺžkou 4 roky v dennej forme štúdia a 5 rokov v externej forme štúdia.

(c) Obsah študijného odboru

Štúdium v študijnom odbore sociológia sa zameriava na osvojenie si tak teoretických poznatkov o základných úrovniach, subsystémoch a procesoch v spoločnosti a jej segmentoch, ako aj o metodologických prístupoch a metodických pravidlách sociologického skúmania sociálnej skutočnosti. Podľa jednotlivých stupňov pripravuje absolventov, ktorí budú odborne spôsobilí na riešenie problémov základného i aplikovaného výskumu, ale aj spoločenskej praxe.

Obsah pre prvý stupeň

Vymedzenie odborného profilu absolventa

Všeobecná charakteristika odborného profilu absolventa

Štúdium sociológie je orientované na nadobudnutie základných poznatkov a zručností, ktoré sa týkajú sociologickej teórie, dejín sociológie a metód sociologického výskumu a sú doplnené o základné poznatky z pomocných a príbuzných vedných disciplín (demografia, štatistika, psychológia, ekonómia, filozofia, logika a metodológia vedy a pod.), štúdia cudzích jazykov a informatiky.

Uplatnenie absolventov v praxi:

- aplikované sociologické výskumy (výskum verejnej mienky, marketingový výskum, výskum masmédií, reklamy atď.),
- poradenstvo a personalistika,
- mimovládne organizácie,
- podnikateľský sektor,
- verejná správa.

Teoretické vedomosti

Absolvent počas štúdia

- získava základné poznatky z oblasti všeobecnej sociologickej teórie, dejín sociológie i súčasných sociologických teórií, ako aj z metodológie sociologického výskumu,

- nadobúda schopnosti identifikovať a metodologicky správne skúmať sociálne javy, procesy a problémy rôzneho druhu,
- získava základné sociologické poznatky o súčasnej slovenskej spoločnosti.

Praktické schopnosti a zručnosti

Absolvent je schopný

- získané teoretické a metodologické poznatky aplikovať vo výskumníckej praxi alebo v inej sfére praktickej činnosti,
- nadobudnuté poznatky vie samostatne uplatniť pre potreby praxe v oblasti riadenia a organizácie práce, výkonu štátnej alebo verejnej správy, ako aj v podnikateľskom a neziskovom sektore.

Doplňujúce vedomosti, schopnosti a zručnosti

- súčasťou vedomostného profilu absolventa je jazyková vybavenosť a zvládnutie moderných informačných technológií,
- absolvent je schopný využívať nadobudnuté poznatky zo sociálnej psychológie, ekonomickej, štatistiky, demografie, základov právnych disciplín. Získal základné poznatky z filozofie, logiky a metodológie vedy.

Vymedzenie jadra znalostí

Nosné témy jadra znalostí

- sociologická teória: sociálne mikro- a makroštruktúry, sociálne procesy,
- história sociologického myslenia: klasické a súčasné sociologické teórie,
- metódy sociologického výskumu.

Ďalšie témy jadra znalostí

- demografia,
- štatistika,
- projekt sociologického výskumu,
- sociologické praktikum.

Bakalárska práca

Bakalárska práca má teoreticko-empirický charakter. Absolvent ňou preukazuje schopnosť teoreticky, metodologicky i metodicky zvládnuť vymedzený výskumný problém, projektovať a uskutočniť sociologický výskum a interpretovať jeho zistenia.

Štátna skúška

Štátna skúška sa uskutočňuje pred skúšobnou komisiou a pozostáva z obhajoby bakalárskej práce.

Obsah pre druhý stupeň

Vymedzenie odborného profilu absolventa

Všeobecná charakteristika odborného profilu absolventa

Magisterské štúdium odboru sociológia poskytuje študentom vedecké poznatky zo sociológie a ďalších súvisiacich a podporných disciplín, ako aj základné pracovné schopnosti, ktoré sú nevyhnutné pre kvalifikovaný výkon profesie sociológa. Absolvent magisterského štúdia disponuje v plnom rozsahu poznatkami všeobecnej sociologickej teórie a metód sociologického výskumu, doplnenými o poznatky z odvetvových sociológií, ako sú napr. sociológia rodiny, ekonomická sociológia, sociológia organizácie, sociológia politiky a pod., ale aj o poznatky z príbuzných vedných odborov.

Uplatnenie absolventov v praxi:

- veda a základný výskum,
- vysoké školy,
- aplikovaný výskum (výskum verejnej mienky, marketingový výskum, výskum mas-médií, reklamy atď.),
- sociálna politika a riadenie ľudských zdrojov,
- personalistika a poradenstvo,
- štátna a verejná správa,
- mimovládny sektor,
- podnikateľský sektor.

Teoretické vedomosti

Absolvent ovláda

- základné poznatky z oblasti všeobecnej sociologickej teórie, z dejín sociológie i súčasných sociologických teórií a z metód sociologického výskumu,
- poznatky z odvetvových sociológií vrátane základných poznatkov o sociálnych problémoch súčasnej slovenskej spoločnosti,
- poznatky z podporných sociologických disciplín (štatistika, demografia, spracovanie údajov špeciálnymi IT-programami),
- absolvent je schopný tieto poznatky tvorivo aplikovať vo vede, výskume i v ďalších oblastiach spoločenskej praxe.

Praktické schopnosti a zručnosti

Absolvent je schopný samostatne koncipovať, pripravovať, realizovať a vyhodnocovať sociologické výskumy a analýzy spoločenských javov vo sfére základného aj aplikovaného výskumu.

Doplňujúce vedomosti, schopnosti a zručnosti

- súčasťou vedomostného profilu absolventa je i jazyková vybavenosť a zvládnutie moderných informačných technológií,
- absolvent je schopný využívať i nadobudnuté poznatky z príbuzných vedných odborov (ekonómia, sociálna psychológia, štatistika, demografia atď.).

Vymedzenie jadra znalostí

Nosné témy jadra znalostí

- sociologická teória: sociálne mikro- a makroštruktúry, sociálne procesy,
- história sociologického myslenia: klasické a súčasné sociologické teórie,
- metódy sociologického výskumu.

Ďalšie témy jadra znalostí

- sociológia rodiny,
- sociológia kultúry,
- sociológia organizácie a manažmentu,
- sociológia sociálnych problémov,
- sociológia politiky,
- kriminológia,
- ekonomická sociológia,
- sociálna politika,
- sociológia mesta a dediny.

Diplomová práca

Diplomová práca má buď teoretický, alebo teoreticko-empirický charakter. Absolvent ňou preukazuje schopnosť teoreticky, metodologicky i metodicky zvládnuť sociologickú analýzu vybraného spoločenského javu alebo sociálneho problému, a to buď na základe využitia existujúcich teoretických sociologických a iných vedeckých poznatkov a zozbieraných empirických údajov o skúmanom jave, alebo aj na základe uskutočnenia vlastného empirického sociologického výskumu.

Štátna skúška

Štátna skúška sa uskutočňuje pred skúšobnou komisiou a pozostáva z obhajoby diplomovej práce, ktorej súčasťou je i zistenie rozsahu a kvality vedomostí študenta z požadovaného jadra znalostí formou kolokviálnej skúšky.

Obsah pre tretí stupeň

Vymedzenie odborného profilu absolventa

Štúdium doktorandského stupňa programu sociológia je určené pre graduovaných absolventov odboru sociológia, prípadne príbuzných odborov, ktorí sú schopní samostatnej vedeckej práce a preukázali pre ňu predpoklady. Absolvent štúdia ovláda súčasné teoreticko-metodologické poznatky tak zo všeobecných základov disciplíny, ako aj – a najmä – zo zvolenej oblasti sociológie. Absolvent je schopný orientovať sa v problematike, samostatne odkryť a riešiť relevantný vedecký problém, v plnom rozsahu pripraviť a uskutočniť samostatný vedecký výskum a dospieť k netriviálnym výsledkom. V plnej miere dokáže riešiť aj otázky, ktoré súvisia s aplikáciou poznatkov v praxi, vrátane ich etických a iných konzekvencií.

Všeobecná charakteristika odborného profilu absolventa

Doktorandské štúdium sa skladá zo študijnej a vedeckej časti. Ich rozsah zachováva pomer

1/3 ku 2/3.

Študijná časť poskytuje najnovšie teoretické a metodologické poznatky zo sociológie, prípadne i z ďalších vedných disciplín súvisiacich s riešeným problémom. Osobitná pozornosť sa venuje súčasným trendom a teoreticko-metodologickým inováciám v disciplíne. Súčasťou prípravy je aj zdokonaľovanie schopností vedeckej komunikácie.

Vedecká časť je dominantne orientovaná na samostatné riešenie zvoleného výskumného problému, na zvládnutie teoretických a metodologických otázok, ktoré si jeho správne a zdôvodnené riešenie vyžaduje vo všetkých fázach vedeckého výskumu, prípadne aj na otázky aplikácie získaných poznatkov v praxi. Súčasťou prípravy je aj prezentácia výsledkov vlastnej bádateľskej práce.

Uplatnenie absolventov v praxi:

- veda a základný výskum,
- školstvo a vzdelávanie,
- aplikovaný výskum,
- štátna a verejná správa,
- mimovládny sektor,
- podnikateľský sektor.

Teoretické vedomosti

Doktorand sa venuje vlastnému vedeckému výskumu vo vymedzenej oblasti, osvojuje si najnovšie vedecké poznatky zo sociológie a príbuzných vedných disciplín a prináša vlastné riešenie skúmaného problému.

Praktické schopnosti a zručnosti

Doktorand je schopný tvorivo aplikovať vedecké poznatky vo výskumníckej i spoločenskej praxi a tiež vo vlastnej pedagogickej práci. Výsledky svojej práce publikuje vo vedeckých textoch, na vedeckých konferenciách a seminároch.

Doplňujúce vedomosti, schopnosti a zručnosti

Súčasťou vedomostného profilu absolventa je jazyková vybavenosť a schopnosť vo svojom vedeckom bádani využívať moderné informačné technológie i poznatky príbuzných vedných disciplín, ktoré sú relevantné pre riešený problém.

Vymedzenie jadra znalostí

Nosné témy jadra znalostí

- súčasná sociologická teória,
- metodológia sociológie,
- teoretické a metodologické otázky zvolenej problematiky.

Ďalšie témy jadra znalostí

- znalosti riešenia problematiky v príbuzných vedných disciplínach.

Dizertačná skúška

Dizertačnou skúškou doktorand

- preukáže dostatočný rozsah a hĺbku vedomostí, ktoré sa týkajú zamerania dizertačnej práce a jej širšieho vedeckého i spoločenského kontextu,
- predloží a obháji koncepciu i projekt svojej dizertačnej práce.

Obhajoba doktorandskej práce

Obhajobou dizertačnej práce doktorand preukazuje, že zvládol zvolený vedecký problém na úrovni súčasných sociologických teoretických a metodologických štandardov a pri jeho riešení dospel k novým, netriviálnym poznatkom.

(d) Zdôvodnenie potreby vzniku študijného odboru:

Sociológia ako študijný odbor je na akademickej pôde vo svete inštitucionalizovaná od druhej polovice 19. storočia (vo Francúzsku, USA a postupne aj v ďalších štátoch), na Slovensku už viac ako 90 rokov (od roku 1965 nepretržite).

Dostatočne dlhá história sociológie i jej pestovanie a inštitucionalizácia ako samostatnej vednej disciplíny a samostatného študijného odboru naplno potvrdzujú osobitné postavenie sociológie medzi spoločenskými vedami, ktoré je rešpektované svetovou vedeckou komunitou.

(e) Príklady podobných študijných odborov v zahraničí:

- Université Sorbonne – Paris, Francúzsko
- Yale University, USA
- Jagielonská univerzita, Krakow, Poľsko
- University of Oxford, Veľká Británia
- Harvard University, USA

(f) Vymedzenie príbuzných študijných odborov a rozdielov medzi nimi:

Najbližšie študijné odbory sú:

- kulturológia,
- etnológia,
- sociálna antropológia,
- politológia.

Špecifiká sociológie ako študijného odboru sú dané špecifickým vymedzením jej predmetu, osobitnými teoretickými a metodologickými východiskami, osobitným pojmovým aparátom, výskumnými nástrojmi a spôsobmi interpretácie získaných poznatkov.

Od príbuzných študijných odborov sa líši komplexným prístupom ku skúmaniu sociálnej skutočnosti (na rozdiel od parciálnych prístupov politológie, ktorá je orientovaná na politický subsystém, kulturológie, etnológie a sociálnej antropológie, ktoré sú orientované na kultúrny, etnický, resp. kultúrno-etnický subsystém spoločnosti). V porovnaní s príbuznými odbormi sa významnými špecifikami vyznačuje aj metodológia sociológie.